

THESIS XI.

*Veritas sacrificii Eucharistiae demonstratur
ex verbis institutionis.*

« Quod in prophetis promissum erat, Christus adimplevit; in ultima » enim coena ipse sacerdos secundum ordinem Melchisedech corpus et » sanguinem suum sub speciebus panis et vini vere et proprie obtulit in » sacrificium, et in Ecclesia perpetuo offerendum instituit. Nam ex ipsis » verbis institutionis Eucharistiae (Luc. XXII. 20; Matth. XXVI. 28; » Marc. XIV. 24; tum Luc. XXII. 19; 1. Cor. XI. 24.) constat, actionem » qua Christus corpus suum pro nobis dandum in cruce et sanguinem » suum pro multis in cruce effundendum realiter et substantialiter si- » stebat sub speciebus panis et vini, fuisse actionem sacrificam, qua con- » stituebatur Christus ipse sub sacramentalibus speciebus in formali ra- » tione et statu victimae; adeoque constat etiam, celebrationem Euchari- » stiae, quam eandem perpetuo — in sui memoriam facere — praecepit » Apostolis, verum esse sacrificium corporis et sanguinis Christi, — et obla- » tionem mundam divino nomini magno in gentibus. — »

Demonstratio huius theseos facile peti posset ex iis, quae diximus de Sacram. Euch. th. IV. p. 41. sq., ubi declaratione sacrificii corporis ac sanguinis Christi, ut ea in verbis institutionis continetur, usi sumus ad evidentius argumentum deducendum pro reali Christi praesentia sub speciebus panis ac vini. Nihilominus quia rei gravitas ita postulare videtur, et nonnulli id se desiderare significarunt, totum iterum resumere placuit.

1°. Spectabimus primum verba consecrationis calicis, ut sunt apud tres Evangelistas Lucam, Marcum, Matthaeum.

Luc. XXII. 20. τουτο το ποτηριον η καινη διαθηκη εν τω αιματι μου το υπερ υμων εκχυνομενον
Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur.

Marc. XIV. 24. τουτο εστι το αιμα μου, το της καινης διαθηκης, το περι πολλων εκχυνομενον
Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur.

Matth. XXVI. 26. 28. τουτο γαρ εστι το αιμα μου, το της καινης διαθηκης, το περι πολλων εκχυνομενον εις αφεσιν αμαρτιων
Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

In primis apud Lucam *effusio* enuntiatur evidenter *de sanguine, formaliter ut est in calice*. Forma enim verborum non habet: « sanguis effunditur vel effundetur; » sed: « *hic calix effunditur.* » Haec autem metonymica notissima locutio non solum significat, id quod continetur in calice effundendum esse alibi, puta in cruce; sed significat, effundi quatenus ponitur in calice, seu in hoc statu, *formaliter ut est in calice*. In sacrificio crucis effusus est quidem ille ipse sanguis, qui erat in calice; non tamen in cruce effusus est calix, quia sanguis ibi non est effusus formaliter ut contentus in calice, et in eo statu sacramentali, quo erat in calice. Est ergo clarum, formam locutionis, ut est apud Luc. « hic calix qui effunditur τουτο το ποτηριον το εκχυνομενον, » significare effusionem sanguinis, formaliter quatenus ponitur in calice et continetur in calice. Nam id quod ponitur et continetur vi verborum in calice, esse proprium sanguinem Christi, supponimus demonstratum (de Sacram. Euch. th. IV. sqq.) (1).

Cum necessario idem sit sensus verborum apud omnes tres Evangelistas, ex demonstratis constat, etiam apud Matthaeum et Marcum participium « εκχυνομενον qui effunditur » referri ad sanguinem, formaliter ut ponitur in statu sacramentali: « hic est sanguis meus (in statu sacramentali), qui (in hoc statu) pro multis effunditur. »

Ut ex dictis apparet, demonstratio, qua evincitur effusionem sanguinis edici de sanguine in statu sacramentali, non fundatur in forma temporis praesentis iuxta textum graecum « το εκχυνομενον qui effunditur. » Facile concedo, praesens posse adhiberi de futuro potissimum de proximo futuro, cuius consilium iam est praesens: « pono animam meam, » « vado ad Patrem, » « adhuc modicum et mundus me iam non videt, vos autem videtis me, » « quod facis,

(1) Comparationem constructionis verborum *directae* apud Matth. et Marc. cum *indirecta* apud Luc. et 1. Cor. XI. vide ibi Corollario 1. p. 52.

fac cito etc. » At in textu de quo agimus, forma praesentis determinatur ad significationem praesentis per ipsum subiectum, de quo enuntiatur effusio: *calix* (i. e. sanguis formaliter quatenus ponitur in calice) effunditur. Hinc quamvis apud Lucam enuntiaretur in futuro: *calix effundetur*, intelligi tamen deberet de effusione sanguinis in statu sacramentali, donec Christus iterum veniat (1. Cor. XI. 26.), perpetuo celebranda in Ecclesia (cf. Bellarm. l. V. cap. 12.).

Maneat igitur certum ac ratum, a divino salvatore in institutione ita constitui corpus et sanguinem sub speciebus panis et vini, ut hanc ipsam positionem sui in statu sacramentali declaret esse *effusionem sanguinis pro nobis, pro multis, pro multis in remissionem peccatorum*: « hic calix i. e. hic sanguis meus formaliter ut in calice, pro vobis effunditur, pro multis effunditur, pro multis effunditur in remissionem peccatorum. » Atqui *sanguinis Christi effusio pro nobis, pro multis, pro multis in remissionem peccatorum* manifesta est declaratio sacrificii. Ergo Christus redemptor verbis institutionis declarat ipsam positionem corporis et sanguinis sui in statu sacramentali tamquam veram sacrificii oblationem. Hoc autem idem, quod ipse fecerat, iussit Apostolos facere in perpetuum, h. e. Apostolos et eorum perpetua serie in hoc sacerdotali munere successores usque ad secundum suum adventum (1. Cor. XI. 24-27.). Est ergo a divino redemptore perennis Eucharistiae celebratio instituta in perenne sui ipsius sacrificium.

Dixi illis verbis: « qui pro vobis, pro multis, pro multis in remissionem peccatorum effunditur, » *declarari* verum et proprium sacrificium, non tamen dixi, illis verbis fieri et offerri sacrificium. Declarant enim illa verba, sacrificium fieri *ipsa positione corporis et sanguinis Christi in statu sacramentali*. Unde ex parte sacerdotis principis Christi sacrificatio in eo est, quod per verba a se instituta et a ministris suo nomine pronuntiata super panem et vinum se constituit in statu sacramentali et ita in statu victimae, et per hanc ipsam sui constitutionem in statu victimae Deo Patri pro nobis, pro multis, pro multis in

remissionem peccatorum se offert. Ex parte ministri proinde sacrificatio consistit in ea ipsa actione, qua constituit corpus et sanguinem Christi in statu sacramentali. Id autem fit per verba, quibus efficitur transubstantiatio panis in corpus, et vini in sanguinem Christi. Hinc intelligitur: verba « qui pro vobis effunditur, » quoniam sacrificium tantummodo declarant, non efficiunt, merito censi non pertinere ad essentiam formae et actionis sacrificae.

Ad plenioram rei intelligentiam reliqua est explicatio duplicis difficultatis, quomodo in oblatione sacrificii incruenti possit dici *sanguis effundi*, et quomodo textus graecus cum latino vulgato concilietur.

Quoniam in principalibus sacrificiis veteris testamenti et in ipso sacrificio antitypo Christi in cruce destructio fiebat sanguinis effusione; haec *effusio sanguinis* tam in illis sacrificiis typicis quam in ipso sacrificio Christi usu loquendi communi in Scripturis nominatur ad significandum sacrificium. Sic sacrificium Christi declaratur frequentissime per effusionem sanguinis Act. XX. 28; Rom. III. 25; V. 9; Eph. I. 7; II. 13; Coloss. I. 14. 20; Heb. passim; 1. Pet. I. 2. 19; 1. Io. I. 7; Apoc. saepe. Non igitur materialiter effusio sanguinis significatur, sed expressio est certissime *sacrificialis*; cum autem modum ipsum significet, quo fiat sacrificium, quaeritur, quomodo et quo sensu sacrificium Eucharistiae dicatur *effusio sanguinis*.

Effusio sanguinis dici potest tripliciter, a) effusio *mere materialis*, de qua hic non potest esse sermo; b) effusio *sacrificia sed realis*, quae per se spectata pertinet ad partem materialem sacrificii, et cuius voluntaria admissio ad destructionem constituit formam sacrificii cruenti in cruce; c) effusio *mystica*, qualis est in sacrificio Eucharistiae secundum praesentem institutionem. Nam a) illa ipsa victima, quae in cruce est oblata per realem effusionem sanguinis, cum omnibus meritis sacrificio cruento completis sistitur sub speciebus panis et sub speciebus vini *in statu victimae*, quem alibi explicabimus, in quo formaliter consistat; unde iam haec positio in statu victimae sicut est vera sacrificatio, ita saltem propter respectum quem habet ad sacrificium cruentum, potest dici *effusio sanguinis*. β) Accedit

modus, quo fit positio in statu victimae secundum praesentem institutionem. Vi verborum enim constituitur sanguis sub speciebus vini seorsum a corpore vi verborum posito sub speciebus panis. Quamvis autem per hoc utrumque non fiat realis separatio sanguinis a corpore propter ea, quae demonstrata sunt (de Sacram. Euch. th. XI.), exhibetur tamen repraesentatio illius effusionis sanguinis, per quam oblatum est sacrificium in cruce. Haec est proprie illa, quae dici solet *mystica* effusio sanguinis, h. e. talis *modus sacrificii praesentis, qui significet et repraesentet effusionem factam in cruce* (1).

Remanet quaestio altera, qui cohaereat *modus duplex* enuntiandi rem eandem in textu graeco et in authentica versione latina. Ex duobus quae paulo ante diximus, ex victimae inquam in cruce per effusionem sanguinis oblatae reali positione sub speciebus panis et vini in formali statu victimae una cum exhibitione totius meriti in cruce completi, et ex modo sacificationis eucharisticae repraesentante sacrificium cruentum in cruce, intelligitur huic incruento sacrificio intimam esse relationem ad cruentum sacrificium, quae etiam explicite ab ipso salvatore in institutione et ab Apostolo in eius declaratione indicata est (Luc. XXII. 19; 1. Cor. XI. 24-26.). Unde duo sunt consideranda in sacrificio Eucharistiae; positio praesens in statu victimae seu *praesens realis sacrificatio*, et sacrificii praesentis *relatio ad sacrificium in cruce*. Si dicitur ut in textu graeco: « hic est sanguis meus, qui pro multis *effunditur*, » enuntiatur *in recto sacrificatio praesens* cum relatione ad effusionem realem in cruce, quae ergo *relatio in obliquo* significatur per ipsum verbum *effusionis*, quod hanc relationem ad effusum sanguinem in cruce continet implicitam. Si dicitur ut in versione vulgata latina (2): « hic est san-

(1) Ex hac *mystica* effusione sanguinis Lessius (de Perfect. div. I. XII. c. 13. n. 95.) alique explicant propriam rationem sacrificii, *quomodo* sit, de qua re inferius dicemus; confer interim contra hanc opinionem Card. de Lugo disp. 19. sect. 5. n. 61.

(2) Non tamen desunt Codices antiquae versionis latinae, qui habeant formam temporis praesentis *effunditur*, ut Cod. Vercellensis scriptus, ut fertur, manu s. Eusebii; Cantabrigensis; s. Gatiani; Monasterii Maioris Augiae etc.

guis meus, qui pro multis *effundetur* » (intelligendo effusionem in cruce), significatur *in recto terminus relationis*, ad quem refertur sacrificatio praesens, et haec ergo *significatur in obliquo*. Effusio nempe in cruce est fundamentum et exemplar institutae effusionis mysticae; ideo verbum *effundi sanguinem* pronuntiatum super calicem semper habet necessario *duplicem terminum*: si pronuntiatum in forma temporis praesentis, *per effusionem mysticam* quae directe significatur et efficitur, *significat effusionem in cruce* tamquam suum exemplar; si enuntiatur in futuro (pro statu ultimae coenae), *per effusionem exemplarem* quae directe significatur, *simul significat effusionem mysticam praesentem* ab illo exemplari derivatam et in illius meritis fundatam. Non ergo aliud in utraque lectione graeca et latina, sed idem alio modo continetur.

Quando ergo dicitur, in textu dogmatico fas non esse recedere a lectione vulgatae, quae etiam confirmatur ipsa forma latinae liturgiae; concedimus totum, sed addimus, fas sane esse et imo necessarium ad genuinum sensum textus vulgatae assequendum uti omnibus praesidiis opportunis, inter quae post auctoritatem Ecclesiae primum locum tenet collatio cum textu originali.

2°. Post ea quae diximus, paucis possumus absolvere demonstrationem veri sacrificii ex verbis consecrationis panis, ut sunt apud s. Paulum collato textu s. Lucae.

1. Cor. XI. 24. τούτο μου ἐστὶ τὸ σῶμα
το ὑπὲρ ὑμῶν κλωμένον
Hoc est corpus meum,
quod pro vobis tradetur.

Luc. XXII. 19. τούτο ἐστὶ τὸ σῶμα μου
το ὑπὲρ ὑμῶν διδομένον
Hoc est corpus meum,
quod pro vobis datur.

Ioann. VI. 52. ὁ ἄρτος δεὸν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν,
ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς
Et panis, quem ego dabo, caro mea est
pro mundi vita.

In textu graeco Pauli corpus Christi, quod fit praesens sub speciebus panis, dicitur *frangi pro nobis*: « accipite et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur. » Verbum *frangere* quando refertur ad id, quod manducandum est, in usu loquendi biblico sensum habet parationis, comparationis, donationis in cibum. Sensus ergo apud Paulum immediatus est: « hoc est corpus meum, quod pro vobis in statu cibi, sub speciebus panis frangitur. » Verba autem apud Paulum necessario rem eandem significant, quam verba apud Lucam; ambo enim eandem sententiam Christi et proinde eundem sensum referunt. Iam vero apud Lucam verba: « corpus meum, quod pro vobis datur, » exprimunt sacrificium. Nam haec locutio: corpus Christi *pro vobis datur*, ex collatione cum Matth. Marc. Ioann. aequivalens alteri: « pro multis datur, pro multis in remissionem peccatorum datur, pro mundi vita datur, » sine dubio significat, Christum pro nobis offerri in sacrificium, ut in citata th. IV. de Sacram. Euch. satis demonstravimus (1). Ergo etiam verba, ut referuntur a Paulo, exprimunt, sacrificari Christum pro nobis.

His praestitutis dico, *directe* enuntiari sacrificium praesens, quatenus ponitur corpus et sanguis Christi in statu cibi et potus, et *indirecte* significari sacrificium crucis. Nam expressio sacrificii apud Luc. « quod pro vobis datur, » a Paulo declaratur: « quod pro vobis frangitur, » et locutio utraque significat *sacrificationem*. Atqui verba Pauli immediate significant corpus Christi formaliter ut positum sub speciebus panis in statu cibi, in quo statu pro nobis frangitur. Ergo apud Paulum sacrificatio dicitur fieri corporis Christi formaliter ut constitutum est in statu cibi,

(1) Quo modo Dominus sacrificium corporis sui in cruentum expressit, *corpus meum quod pro vobis* (pro multis, pro multis in remissionem peccatorum) *datur*: iisdem paene verbis Apostolus designavit sacrificium cruentum Tit. II. 14. nisi forte ibi coll. 1. Cor. XI. 26. includatur etiam sacrificium in cruentum celebrandum usque ad « adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi, » qui (inquit) « dedit semet ipsum pro nobis (ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν), ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem (λαὸν περιούσιον), sectatorem bonorum operum »

ac proinde *directe* significatur, in sacrificium offerri Christi corpus et sanguinem, quatenus sub speciebus panis fit praesens in Eucharistia, non autem significatur his verbis *directe* sacrificium in cruce. Unde sicut diximus de verbis in consecratione sanguinis, ita etiam hic argumentum ad demonstrationem sacrificii eucharistici non petitur solum ex forma temporis praesentis: « quod pro vobis datur; » sed petitur ex eo, quod diserte sacrificium enuntiatur de corpore et sanguine Christi, quatenus praesens fit in Eucharistia.

Porro cum ex paulo ante demonstratis sacrificium Eucharistiae habeat insitam relationem ad sacrificium cruentum in cruce; ea omnia, quae diximus de explicatione versionis vulgatae adhibito praesidio textus graeci in consecratione calicis, huc etiam transferenda sunt. Verba scilicet graeci textus: « quod pro vobis frangitur, » significant *directe* sacrificium corporis Christi in statu cibi, et *in obliquo* sacrificium crucis ut terminum relationis; verba ut sunt in latina vulgata: « quod pro vobis tradetur, » significant *directe* terminum relationis, et *in obliquo* sacrificium Eucharistiae, quod ad illum refertur. Cf. Bellarmin. l. V. c. 12; Ysambert. in 3. q. 83. disp. 2^a. a. 5; Scheffmacher epp. ad Protest. T. II. ep. 1^a.

